

Titulació: Llicenciatura / màster en Ciències Religioses.

Nom assignatura: HISTÒRIA DE L'ESGLÉSIA A CATALUNYA **Any:** 2026-2027

Curs	Cinquè			ECTS	4		
Període lectiu	1r quatr.	H. de classe setmanals			1,5	Àrea	Història de l'Església
Professor	Dr. Jordi Bohigas				Llengua		Català

Descripció/Justificació:

Partint de les formes històriques de l'Església a Catalunya, l'assignatura s'endinsa en el passat del cristianisme i en les grans aportacions de l'Església a la història del Principat. A través de l'estudi i la reflexió entorn de les claus geogràfiques, conceptuals, humanes i socials que configuren la petjada històrica de l'Església, s'ofereixen els instruments per entendre al configuració històrica de l'Església de la qual formem part, deixant parlar els documents i les fonts originals i molt centrada en l'experiència històrica de la diòcesi de Girona.

Requisits i orientacions prèvies

- Haver cursat les assignatures d'Història de l'Església universal I i II.
- Coneixements bàsics de redacció de comentaris de text i d'anàlisi de textos.

Objectius

Generals

- Oferir una visió general i panoràmica de l'història de l'Església a Catalunya.

Específics

L'assignatura pretén formar en una triple dimensió sobre la matèria històrica:

- Un anàlisi transversal de la configuració històrica de l'Església: saber identificar els aspectes perennes del canvi històric.
- Estudi històric: saber situar els documents en el seu context històric.
- Estudi sistemàtic: que incideix en el coneixement de les grans etapes en les quals podem dividir el camí de l'Església a Catalunya, dependent dels factors d'anàlisi (geogràfics, doctrinals, espirituals, polítics...).

Competències

Competències transversals (genèriques)

- Capacitat d'organització i planificació del treball intel·lectual, amb esforç i perseverança per portar-lo a terme.
- Capacitat d'anàlisi i de síntesi en els diversos documents i fonts que composen la història.
- Capacitat de reflexió, de raonament crític i de discerniment sobre allò essencial i accessori.
- Claredat en el pensament i precisió en l'expressió parlada i escrita a l'hora d'elaborar un discurs històric, per tal d'aprendre a construir el propi coneixement.
- Coneixement de les fonts d'informació històriques i bibliogràfiques sobre la matèria.
- Capacitat de treball en equip i d'exposició/debat sobre les matèries tractades.

Competències específiques:

- Sentit de pertinença i estima cap al llegat històric catòlic a Catalunya.
- Visió sintètica de l'evolució del cristianisme, sobretot pel que fa a les claus històriques .
- Coneixement de les principals etapes històriques, així com les claus per entendre e passat.
- Coneixement dels grans moviments que configuren la projecció i l'evolució de l'Església.
- Precisió en la formulació dels conceptes lligats a la formació històrica de l'Església a Catalunya.

Continguts

BLOC 0: QÜESTIONS PRELIMINARS.

1. Historiografia i fonts. La Geografia i els homes.

BLOC I: ELS ORÍGENS I L'ESGLÉSIA A L'ANTIGUITAT.

2. Implantació del cristianisme a la Tarraconense.
3. Els primers màrtirs. Els sepulcres paleocristians de Sant Feliu de Girona.
4. L'organització de les primeres diòcesis.

BLOC II: L'ESGLÉSIA A L'EDAT MITJANA

5. L'etapa visigòtica i el Concili de Barcelona (599).
6. La repoblació i el paper dels monestirs.
7. La societat feudal i el moviment de "Pau i Treva".
8. La restauració metropolitana de Tarragona i la resta de diòcesis.
9. Catarisme, ordes mendicants i Inquisició.
10. Plenitud de l'Església catalana medieval.

BLOC III. CRISI, RENAIXEMENT I BARROC.

11. L'impacte del Cisma d'Occident.
12. Els grans reformadors catalans i les institucions diocesanes.
13. L'impacte de la Contrareforma en la religiositat popular catalana.

BLOC IV: SEGLES XIX I XX

14. Crisi de l'Antic Règim i desamortitzacions.
15. Noves congregacions religioses i revitalització espiritual.
16. La Renaixença cultural i religiosa.
17. Segona República, Guerra Civil i franquisme. El nacionalcatolicisme.

BLOC V: EL CONCILI VATICÀ II I L'ACTUALITAT.

18. La recepció del Concili Vaticà II a Catalunya.
19. El Concili Provincial Tarraconense.
20. Els reptes de la secularització al s. XXI, el diàleg interreligiós i la nova evangelització.

Metodologia d'ensenyament-aprenentatge

Les classes es desenvoluparen a l'estil seminari i es procurarà alternar l'estudi i la reflexió personals amb el treball en equip i personal. D'aquí que es procuri potenciar el diàleg, així com l'exposició i el comentari per part de l'alumnat de determinades qüestions.

- En les classes:
 - S'explicaran les línies fonamentals de cadascun dels temes exposats en el programa.
 - Es comentaran conjuntament els textos analitzats i comentats per escrit prèviament.

- Per afavorir la interacció del grup es preveu que, abans de l'acabament del curs, cada alumne/a hagi de presentar els resultats del treball.
- A més de la participació activa a les diverses sessions, a la tutoria individual es donaran orientacions per a l'exposició a l'aula acabada d'esmentar, així com per al treball personal.
- Si és possible, es realitzarà una visita guiada o una excursió a algun museu o element del patrimoni eclesiàstic.

Avaluació

Criteris d'avaluació:

- Es comprovarà la consecució dels objectius i estratègies mitjançant l' examen, els treballs, l'exposició a l'aula i en la tutoria personal.
- Es tindran en compte l'assistència a classe, el diàleg i la participació en les activitats proposades.
- Es valorarà la redacció, la presentació i l'aportació personal especialment en els treballs i activitats.
- Es donarà un valor positiu a la capacitat d'elaborar un judici propi a la llum de la informació adquirida.

Tècniques d'avaluació:

Es prioritza l'avaluació continuada amb:

- **20 %** Participació activa i preparació de les sessions (lectures prèvies, intervencions, debat).
- **25 %** Comentaris crítics de fonts i textos historiogràfics.
- **20 %** Exposició oral d'un tema o d'un autor.
- **35 %** Treball final (5-10 pàgines), amb ús de fonts i bibliografia especialitzada.

Bibliografia

AMICH, Narcís; **BUSQUETS**, Joan, *Els màrtirs de l'Església de Girona, ahir i avui*, Girona: Bisbat de Girona i Palahí Arts Gràfiques, 2007.

BADA, Joan, *Història del cristianisme a Catalunya*, Lleida: Pagès; Vic: Eumo, 2005.

BADA, Joan i **SAMPER**, Genís (coord.), *Catalònia religiosa atles històric : dels orígens als nostres dies*, Barcelona : Claret, 1991

BALCELLS, Albert, *Els catòlics i la laïcitat a Catalunya. Una visió històrica del 1808 al 1979*, Rafael Dalmau, Barcelona, 2022.

CLARA, Josep, *L'Església catalana durant el franquisme (1939-1975): apunts per a una història*, Barcelona: Claret, 2005.

CORTS, Ramon, Joan **GALTÉS**, Albert **MANENT** (ed.), *Diccionari d'història eclesiàstica de Catalunya*. Barcelona : Generalitat de Catalunya - Claret, 3 volums , 1997-1998.

MARQUÈS, Josep M., *Una Història de la Diòcesi de Girona (ca. 300-2000)*, Girona : Bisbat de Girona; Barcelona : Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2007.

MASOLIVER, Alexandre, *Els Religiosos a Catalunya des de fa més de mil anys*, Barcelona : Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1991.

MARQUÈS, Josep M. (tr.), *Concilis Provincials Tarraconenses*, Barcelona: Proa, 1994 [clàssics del cristianisme, 50bis]

PLADEVALL, Antoni, *Història de l'Església a Catalunya*, Barcelona: Claret, 2007 (1ª ed. 1989).